

Polecenia podsumowujące

1. Wymień przyczyny wojen grecko-perskich.
2. Opisz przebieg II wojny grecko-perskiej.
3. Omów skutki wojny peloponeskiej dla świata greckiego.

Wojny grecko-perskie (490–449 p.n.e.)

Przyczyny

- wzrost potęgi Persji
- narzucenie perskiej władzy greckim koloniom w Azji Mniejszej
- 499 p.n.e. – powstanie jońskie – zryw kolonii greckich przeciwko Persom
- odwet Persów na Ateńczykach za udzielenie wsparcia powstańcom
- chęć narzucenia perskiej władzy w Grecji kontynentalnej

Przebieg

I wojna grecko-perska (490 p.n.e.)

- 490 p.n.e. – bitwa pod Maratonem, zwycięstwo Ateńczyków pod dowództwem Miltiadesa, zatrzymanie ofensywy perskiej

II wojna grecko-perska (480–449 p.n.e.)

- ofensywa lądowa i morska władcy perskiego Kserksesa
- 480 p.n.e. – bitwa pod Termopilami, porażka wojsk greckich pod dowództwem Leonidasa
- 480 p.n.e. – bitwa morska pod Salaminą, zwycięstwo Greków dowodzonych przez Temistoklesa
- 479 p.n.e. – bitwa pod Platejami, zwycięstwo Greków
- 479 p.n.e. – bitwa morska pod Mykale, zwycięstwo Greków

Skutki

- zahamowanie ekspansji perskiej na greckie polis
- 449 p.n.e. – pokój Kalliasa
- zrzeczenie się perskich roszczeń do dominacji na Morzu Egejskim
- uznanie przez Persów suwerenności greckich kolonii w Azji Mniejszej
- wzrost znaczenia Aten w Grecji

Wojna peloponeska (431–404 p.n.e.)

Przyczyna

- rywalizacja między Atenami a Spartą o wpływy w Helladzie

Przebieg

- objęcie działaniami zbrojnymi prawie całej Grecji
- dominacja Aten na morzu
- dominacja Sparty na lądzie
- 421 p.n.e. – pokój Nikiasza
- ponowne podjęcie działań wojennych

Skutki

- spadek znaczenia Aten
- Sparta hegemonem w greckim świecie
- wzrost znaczenia Koryntu i Teb
- dalsze konflikty między greckimi polis (wojna koryncka)
- ponowne przejście kontroli nad greckimi polis w Azji Mniejszej przez Persję
- osłabienie gospodarcze greckich polis, spadek liczby ludności

Polecane publikacje

Nic Fields, *Termopile 480 p.n.e. Ostatnia walka Trzystu*, Kraków 2009.

Ryszard Kulesza, *Maraton 490 p.n.e.*, Warszawa 1995.

John F. Lazenby, *Wojna peloponeska. Historia militarna*, Oświęcim 2018.

